

Uchwała nr
Rady Powiatu Przemyskiego
z dnia

w sprawie: przyjęcia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Przemyskim na lata 2024 - 2028

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2024 , poz. 107), w związku z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. 2024 poz. 424 z późn.zm.)

**Rada Powiatu Przemyskiego
uchwała, co następuje:**

§ 1

Przyjmuje się do realizacji Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Przemyskim na lata 2024 – 2028, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2

Traci moc Uchwała Nr LXIX/433/2022 Rady Powiatu Przemyskiego z dnia 20 grudnia 2022r. w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Przemyskim na lata 2022-2026.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Przemyskiego.

§ 4

Nadzór nad wykonaniem uchwały sprawować będzie Komisja Spraw Społecznych, Edukacji i Kultury Rady Powiatu Przemyskiego.

§ 5

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Zarządu

Jan Pączek

Rada Powiatu Przemyskiego
Elżbieta Kaczmarska
Rz-P-154

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Przemysku

mgr Jolanta Jabłońska

UZASADNIENIE

W związku z nowelizacją ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j.Dz. U. 2024 poz. 424) dokonaną ustawą z dnia 9 marca 2023r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023r. poz.535) przedkłada się do zatwierdzenia projekt Programu zawierający zmiany wprowadzone w/w ustawą nowelizującą.

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Przemyślu

mgr Jolanta Jabłońska

Załącznik do Uchwały Nr
Rady Powiatu Przemyskiego
z dnia

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE
W PRZEMYŚLU
PLAC DOMINIKAŃSKI 3
37-700 PRZEMYŚL

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ
I
OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
W POWIECIE PRZEMYSKIM
NA LATA 2024-2028**

PRZEMYŚL
2024

Spis treści

I	Przemoc domowa	2
I.1	Definicja	2
I.2	Główne cechy przemocy domowej	3
I.3	Rodzaje i formy przemocy domowej	3
I.4	Cykle przemocy	4
II	Zjawisko przemocy domowej	4
II.1	Czynniki ryzyka wystąpienia przemocy domowej	4
II.2	Cechy osób uwikłanych w relacje rodzinne oparte na przemocy	5
II.3	Konsekwencje przemocy domowej	6
II.4	Charakterystyka osób stosujących przemoc domową	6
III	Przemoc domowa w świetle obowiązujących przepisów prawa	8
IV	Diagnoza zjawiska przemocy domowej w Powiecie Przemyskim w latach 2017 – 2019 – analiza danych opracowana przez Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Korytnikach	9
IV.1	Osoby dotknięte przemocą domową w Powiecie Przemyskim	9
IV.2	Procedura „Niebieskiej Karty” – analiza danych	13
IV.3	Osoby stosujące przemoc domową w Powiecie Przemyskim – analiza danych	14
IV.4	Statystyka rodzajów przemocy domowej w Powiecie Przemyskim	15
IV.5	Zjawisko przemocy domowej na podstawie danych oraz doświadczeń Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Korytnikach	16
IV.6	Klienci stacjonarni Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Korytnikach pochodzący z terenu Powiatu Przemyskiego	17
V	Czynniki sprzyjające i utrudniające udzielenie skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą domową	19
VI	Dane statystyczne dotyczące przemocy domowej w latach 2019 – 2021	23
VII	Cele programu	24
VIII	Obszary działań	26
IX	Przewidywane efekty realizacji Programu	27
X	Realizatorzy i partnerzy	27
XI	Monitorowanie Programu	27

Wstęp

Rodzina stanowi taki system wewnętrznych relacji i powiązań, w którym wszyscy członkowie wzajemnie na siebie oddziałują, pozostając w dynamicznej równowadze. Każda zaś zmiana wpływa na cały ten system. Przemoc domowa zaburza funkcjonowanie tego systemu, naruszając podstawowe prawa człowieka, niszcząc poczucie godności, szacunku i zaufania. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodziny wymaga podejmowania interdyscyplinarnych oddziaływań nie tylko w stosunku do osób doświadczających przemocy domowej, ale i do osób stosujących przemoc. Problem przemocy domowej dotyka osób różnej płci i wieku, pochodzących ze wszystkich warstw społecznych. Osobami doznającymi przemocy domowej są najczęściej kobiety oraz osoby zależne: dzieci, osoby okresowo lub trwale niepełnosprawne ze względu na starość czy chorobę. Osobami doznającymi przemocy domowej są także mężczyźni, którzy obecnie coraz częściej sygnalizują ten problem.

Przemoc jest zjawiskiem, które można rozpatrywać w perspektywie zarówno psychologicznej, jak i prawnej oraz moralnej. Wydaje się jednak, że dla zrozumienia sytuacji w rodzinie, w której krzywdzi się jej członków, najistotniejsza jest perspektywa psychologiczna objawiająca się w cierpieniu i krzywdzie osób doznających przemocy oraz zwracająca uwagę na zasadniczą rolę wsparcia i pomocy innych osób w radzeniu sobie z tym trudnym problemem.

I. Przemoc domowa

I.1 Definicja

Przemoc definiuje się najczęściej jako wszelkie zachowania naruszające wolność osobistą człowieka, nieliczenie się z jego dobrem. Podkreśla się przy tym dwa podstawowe warunki, które muszą zaistnieć, aby można było mówić o przemocy. Po pierwsze, przemoc służy przede wszystkim realizacji celów osoby stosującej przemoc domową. Po drugie, przemoc jest działaniem możliwym wtedy, kiedy istnieje nierównowaga sił, jest nadużyciem własnej przewagi fizycznej lub społecznej po to, aby wymusić na drugim człowieku określone zachowanie.

Rodzina, jako podstawowa komórka społeczna stanowi świat egzystencji człowieka, jest miejscem intymnym, miejscem odczuwania emocji oraz środowiskiem, gdzie człowiek uczy się i przeżywa więzi z bliskimi sobie osobami. Rodzina to miejsce, w którym kształtuje się osobowość, system wartości i styl życia. Przemoc domowa niszczy ten porządek, prowadzi do poważnego naruszenia zasad współżycia społecznego, norm moralnych i prawnych oraz prowadzi do tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do zagrożenia zdrowia i życia. Jest to jeden z ważnych problemów społecznych ze względu na swoją powszechność oraz dużą szkodliwość indywidualną, rodzinną i społeczną. Dobrostan rodzin jest interesem zarówno państwa i jego organów, jak również społeczeństwa i każdej rodziny. Przemoc jest zjawiskiem skomplikowanym i wieloaspektowym. Jest definiowana jako wszelkie nieprzypadkowe akty godzące w osobistą wolność człowieka lub przyczyniające się do fizycznej, a także psychicznej szkody osoby, wykraczające poza społeczne zasady wzajemnej relacji.

I.2. Główne cechy przemocy domowej

Przemoc jest bezprawnym i zawinionym czynem człowieka, które podlega karze. W ostatnich latach możemy mówić o uwidocznieniu i nasileniu zakresu zjawiska przemocy domowej. Wiedza ta zobowiązuje osoby działające w obszarze pomocy społecznej i służby zobligowane do ochrony osób do podejmowania adekwatnych i skutecznych działań mających na celu pomoc w znalezieniu właściwego rozwiązania problemu.

Głównymi cechami przemocy są :

- intencjonalność - zamierzone działanie mające na celu kontrolowanie i podporządkowanie sobie osoby doznającej przemocy domowej;
- dysproporcja sił – osoba stosująca przemoc domową jest silniejsza od osoby jej doświadczającej;
- naruszanie godności, praw i dóbr osobistych drugiej osoby – osoba stosująca przemoc domową wykorzystuje przewagę siły, poniża ofiarę, deprecjonuje ją, ośmiesza i traktuje jak przedmiot;
- powodowanie cierpienia i szkód fizycznych lub psychicznych – osoba stosująca przemoc domową naraża zdrowie i życie osoby jej doświadczającej. Szkody mogą być wymierne albo nie, widoczne lub niedostrzegalne, natychmiastowe albo odroczone w czasie.

I.3. Rodzaje i formy przemocy domowej

Wyróżnia się następujące rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna polegająca na m.in. biciu, znęcaniu się, głodzeniu, zamykaniu, kopaniu, policzkowaniu, szarpaniu, duszeniu, ciągnięciu za włosy, rzucaniu przedmiotami, ale także używaniu niebezpiecznych narzędzi lub groźenie ich użyciem, zadawaniu bólu.

2. Przemoc psychiczna to przede wszystkim sprawowanie przez osobę stosującą przemoc domową kontroli nad ofiarą, np. straszenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabranie dzieci, niszczenie lub groźenie zniszczeniem rzeczy, upokarzanie, używanie wulgarnych słów, mówienie osobie doświadczającej przemocy domowej, że jest do niczego, że jest brzydka, głupia, chora psychicznie, że nikt jej nie chce, że bez osoby stosującej przemoc domową sobie nie poradzi.

3. Przemoc seksualna – w szczególności występuje w postaci zmuszania do odbywania stosunku lub poddania się innym czynnościom seksualnym, a także wymuszanie współżycia w nieakceptowanej formie. Przemoc seksualna jest często przez osoby doznające przemocy domowej ukrywana.

4. Przemoc finansowa (ekonomiczna) to np. utrzymywanie osoby doznającej przemocy domowej w całkowitej zależności finansowej, zakazywanie jej pracy zawodowej, niedawanie wystarczającej ilości pieniędzy na prowadzenie domu.

5. Przemoc polegająca na osaczeniu – w postaci ciągłego chodzenia za osobą doznającą przemocy domowej, śledzenia, dzwonienia w celu wyrządzenia krzywdy, zastraszenia lub nękania.

6. Przemoc w wymiarze społecznym – m.in. zakazywanie osobie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, zabranianie jej wychodzenia z domu, upokarzanie jej w miejscach publicznych.

7. Zaniebywanie występuje w postaci niezaspokajania lub uniemożliwienia zaspokajania potrzeb osobie zależnej. Ma ono szczególne znaczenie w przypadku relacji dziecko-rodzic i odnosi się do niezaspokajania podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych dziecka, braku właściwej opieki i troski rodzicielskiej.

I.4. Cykle przemocy

Przeprowadzone badania w omawianym zakresie wskazują na trzy fazy powtarzającego się cyklu przemocy domowej.

Są to:

- faza narastającego napięcia, która jest przykra dla osoby doznającej przemocy domowej, partner staje się poirytowany, nieprzyjemny w kontaktach. Często tej fazie towarzyszy wzmożone spożycie alkoholu lub zażywanie środków odurzających. Partner coraz częściej prowokuje kłótnie, nie panuje nad swoim gniewem. Osoba doświadczająca przemocy domowej stara się wówczas dostosować do sytuacji, wywiązuje się ze wszystkich swoich powinności, ulega partnerowi, przeprosza go, unika lub stara się być szczególnie miła.

- faza gwałtownej przemocy jest dotkliwa dla osoby, w stronę której przemoc domowa jest kierowana. Partner staje się wówczas bardzo gwałtowny, często wpada w gniew, a skutki są zazwyczaj widoczne, najczęściej w postaci obrażenia ciała. Przyczyną eskalacji przemocy jest zazwyczaj jakiś drobiazg. W momencie dokonywania aktu przemocy osoba jej doświadczająca stara się uspokoić partnera i chronić siebie, czuje się bezradna. Poddaje się przemocy domowej, a po zakończeniu tej fazy osoba ją doświadczająca zwykle jest w szoku, oszołomiona, często odczuwa wstyd i przerażenie. Popada w apatię, nie jest zdolna do jakichkolwiek działań.

- faza „miodowego miesiąca” jest okresem przemijającym, zatrzymuje osobę doświadczającą przemocy domowej w cyklu przemocy. Partner wyraża skruchę, obiecuje poprawę i gwarantuje, że takie zdarzenia nie będą miały więcej miejsca. Stara się podać racjonalne dla osoby poszkodowanej wytłumaczenie swojego postępowania. Okazuje ciepło, komunikuje się z osobą doświadczającą przemocy domowej, zdarza się, że przynosi prezenty. Osoba ta zaczyna wierzyć w poprawę partnera, czuje się akceptowana, jej poczucie bezpieczeństwa wydaje się być zapewnione.

Po pewnym czasie niezależnie od zachowania osoby doświadczającej przemocy domowej, napięcie ponownie rośnie i cykl się powtarza.

II. Zjawisko przemocy domowej

II.1. Czynniki ryzyka wystąpienia przemocy domowej.

Istnieją cztery podstawowe czynniki związane z przemocą domową:

- międzypokoleniowy przekaz wzorców przemocy sprawia, że dziecko, które cierpiało wskutek zjawiska przemocy, było jego świadkiem, samo prawdopodobnie będzie stosowało przemoc w swojej rodzinie. Powieli przekaz kulturowy, dotyczący dominacji płci, pełnienia określonych ról w rodzinie, mitów i stereotypów ich funkcjonowania oraz stylu życia.

- niski status socjoekonomiczny jest drugim czynnikiem skorelowanym z przemocą domową. W rodzinach o niskim statusie częściej dochodzi do przemocy. Niskie zarobki, bezrobocie, zagrożenie utraty pracy powodują dodatkowy stres, często tłumiony przez alkohol. Narastająca frustracja prowadzi do odreagowania poprzez przemoc wobec członków rodziny. Przemoc stosowana w rodzinie jest „atrakcyjna”, ponieważ prowadzi do szybkiego rozładowania napięcia, pozwala na kontrolowanie i sprawowanie władzy w rodzinnym mikroświecie.

- izolacja społeczna rodziny którą określić można na podstawie kontaktów z sąsiadami, znajomymi, organizacjami i instytucjami oraz częstotliwości zmiany miejsca zamieszkania. Najczęstszymi osobami pierwszego kontaktu osób doświadczających przemocy domowej są przede wszystkim sąsiedzi, dalsza rodzina, znajomi.

- stres społeczny jest jednym z czynników korelujących z przemocą domową. Wpływ na ten rodzaj stresu mają zmiany społeczne, dotyczące m.in. pracy. Powoduje to zakłócenie funkcjonowania rodziny.

II.2 Cechy osób uwikłanych w relacje rodzinne oparte na przemoc domowej

U osób poddawanych długotrwałej przemocy domowej można wyodrębnić pewien zespół cech charakterystycznych do których zaliczyć należy:

- niską samoocenę,
- wysoką zależność od partnerów,
- niepokój i depresję,
- izolację społeczną,
- poczucie własnej winy,
- podporządkowanie się,
- ambiwalentne poczucie lojalności – osoba doświadczająca przemocy domowej często chce zatrzymać przemoc, ale jednocześnie chce utrzymać relację z osobą ją stosującą,
- irracjonalne sposoby wyjaśnienia zachowań osób stosujących przemoc domową,
- nadużywanie alkoholu i narkotyków,
- choroby związane ze stresem.

Wyodrębniono również właściwości przypisane osobom stosującym przemoc tj.:

- niska samoocena i poczucie niedostosowania,
- poczucie izolacji i braku wsparcia społecznego,
- brak umiejętności społecznych i asertywności,
- zaburzenia psychiczne, lęk, depresja,
- nadużywanie alkoholu i/lub narkotyków,
- słaba kontrola impulsów i zachowania antyspołeczne,
- zaborczość, zazdrość, lęk przed porzuceniem,
- zrzucanie winy na innych, podsycanie sporów, okazywanie agresji, złości
- brak empatii w stosunku do uwikłanej w przemoc domową osoby,
- problemy społeczno-ekonomiczne,
- doświadczenie przemocy domowej.

II.3. Konsekwencje przemocy domowej

Przemoc domowa, jest doświadczeniem traumatycznym, której konsekwencją są zarówno bezpośrednio szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym osoby jej doznającej, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie. Obciążająca sytuacja związana z zagrożeniem, gwałt, przemoc ze strony partnera może spowodować rozległe i trwałe następstwa w życiu psychicznym osoby doznającej przemocy domowej. Wszystkie zdarzenia i przejścia związane z wystąpieniem przemocy powodują psychiczny uraz. Występuje wówczas Zespół Stresu Pourazowego (PTSD). Może być on efektem jednorazowego wydarzenia lub też konsekwencją powtarzającej się spirali przemocy, wielokrotnych nadużyć i aktów, przy czym urazy te będą różnić się formą oraz trwałością.

Osoby doświadczające przemocy domowej charakteryzują się nadmierną czujnością, zawsąd wyczekują sytuacji zagrożenia, są nadmiernie pobudzone, czego efektem są również koszmary senne oraz dolegliwości psychosomatyczne. Takie traumatyczne wydarzenia mogą również niszczyć kontakty społeczne, przyjaźń oraz miłość i przywiązanie do rodziny. System obronny takiej osoby zwykle załamuje się, staje się ona bezbronna i uległa, towarzyszy jej poczucie zniechęcenia, zmęczenia fizycznego i psychicznego oraz rezygnacji we wszystkich sferach życia. Mogą również wystąpić stany tzw. zawężenia, czyli stany zmiany świadomości. Stan ten jest swojego rodzaju ucieczką przed rzeczywistością. Osoby, które doznały przemocy przejawiają również zaburzenia regulacji emocji. Nie radzą sobie z wybuchami agresji. Innym razem natomiast wyrażają niechęć do jakichkolwiek form przemocy. Towarzyszy im również wzmożone napięcie oraz nerwowość. Objawy te nasilają się i utrwalają w sytuacji powtarzających się napadów i aktów przemocy.

W sytuacji kiedy osoba doświadczająca przemocy domowej dochodzi do przekonania, iż nie może nic zrobić, nie ma wpływu na sytuację, popada w stan biernej rezygnacji. Często w połączeniu z pewnym specyficznym poczuciem winy (wywołanym przekonaniem, iż to ona jest winna takiego zachowania osoby stosującej przemoc domową) może to doprowadzić do syndromu wyuczonej bezradności. Osoba doznająca tej przemocy wówczas „poddaje się”, zaprzestaje jakichkolwiek działań, gdyż zdaje sobie sprawę, iż nie ma znacznego wpływu na to, co się dzieje. Skutki tego syndromu mogą być wielorakie. Od deficytów poznawczych (przekonanie o niemożności zmiany sytuacji i wpływu), poprzez deficyty w motywacji, do deficytów emocjonalnych wyrażających się w stanach apatii, lęku i depresji.

II.4 Charakterystyka osób stosujących przemoc domową.

Badania prowadzone wśród osób, które stosują przemoc wskazują, że nie ma jednolitego portretu takiej osoby. Wyodrębnić można u osób stosujących przemoc domową pewne cechy wspólne, do których można zaliczyć:

- doznawanie przemocy domowej

Wiele osób, które w swoim dorosłym życiu stosują przemoc – doznawało jej w dzieciństwie. Niektórzy z nich to osoby doświadczające ostrej przemocy fizycznej (bicie, celowe oparzenia, głodzenie), psychicznej (wyzwiska, straszenie, grożenie, szantaż, zamykanie w ciemnych,

zimnych pomieszczeniach), seksualnej czy skrajnego zaniedbania. Badania pokazują, że 40% osób stosujących przemoc domową skazanych za znęcanie się nad rodziną było również osobami doznającymi takiej przemocy w dzieciństwie, a 65% - twierdziło, że relacje pomiędzy ich rodzicami były złe i pełne konfliktów. Wśród osób stosujących przemoc są także osoby, które w dzieciństwie były świadkami przemocy – same nie były krzywdzone, ale widzieli jak ojciec znęca się nad matką, jak matka bije ich młodsze rodzeństwo.

- przekonania

Przemoc wynikać może z systemu przekonań i może być narzędziem do narzucania swoich poglądów. Wiele osób stosujących przemoc domową uważa, że władza, dominacja i kontrola w relacjach rodzinnych to nieodłączny element funkcjonowania mężczyzny, co gwarantuje mu uprzywilejowaną pozycję. W związku z powyższym naturalne wydaje się im oczekiwanie, że to zdanie mężczyzny będzie najważniejsze. Niektórzy mężczyźni stosujący przemoc reprezentują określone poglądy na rolę kobiet w małżeństwie i rodzinie. Są przekonani, że powinny one przede wszystkim urodzić i wychowywać dzieci, utrzymywać porządek w mieszkaniu, gotować, czuwać nad dobrą atmosferą w domu, dbać o to, aby po powrocie z pracy mężczyzna mógł spokojnie odpocząć. Osoby stosujące przemoc domową mają także silne przekonanie, że to co się dzieje w ich domu, w ich rodzinie, to wyłącznie ich prywatna sprawa.

- przemoc jako forma wpływu

Stosowanie przemocy przynosi osobie ją stosującej wymierne korzyści. Najważniejszą z nich wydaje się to, że w stosunkowo krótkim czasie jest on w stanie osiągnąć wszystko czego oczekuje. Przemoc i agresja są metodą rozwiązywania konfliktów, wyznaczają pozycję w rodzinie, dają szansę na szybkie wyegzekwowanie zamierzonych celów.

Większość osób stosujących przemoc domową posiada autorytarne poglądy. Są przekonani o słuszności swoich działań, nie znoszą sprzeciwu, a każda sytuacja, w której partnerka będzie miała odmienne zdanie, jest interpretowana przez nich jako niesubordynacja i złamanie „ładu i porządku”.

- manipulacja

Osoba stosująca przemoc domową potrafi bardzo logicznie wyjaśnić swoje zachowanie wobec bliskich. Zwykle doskonale zdaje sobie sprawę z tego, że postępuje niewłaściwie. Usprawiedliwia wtedy swoje zachowanie, zrzuca odpowiedzialność za swoje czyny na osoby jej doświadczające, bagatelizuje, neguje obowiązujące zasady i wartości. Stosuje cały wachlarz manipulacji, żeby odsunąć od siebie podejrzenie i usprawiedliwić swoje działanie.

- trudności w radzeniu sobie z emocjami

Osoby, które stosują przemoc często mają kłopoty w rozpoznawaniu i nazywaniu uczuć. Przeżywanie emocji, wzruszeń, wydaje im się „nie męskie”, w związku z tym jedyne co są w stanie zaakceptować u siebie to złość, gniew, zdenerwowanie. Wiele osób, które stosują przemoc wobec swoich bliskich posiada bardzo niskie poczucie własnej wartości, są niepewne swojej pozycji w rodzinie i w kontaktach z osobami spoza rodziny. Odczuwają obawę przed porzuceniem, a to może skutkować zazdrością i potrzebą kontrolowania innych. Czują się zagrożone negatywną oceną innych osób, przeżywają lęk przed opiniami, sądami na swój temat. Łatwiej wpadają w złość i gniew.

- przemoc jako „zasłużona” kara

Niektóre osoby stosujące przemoc domową sięgają po zachowania przemocowe, ponieważ – ich zdaniem – są one metodą wymierzania „zasłużonej” kary. Przemoc wobec bliskich przypomina realizację przygotowanego scenariusza: jest zaplanowana (czasem ze szczegółami) i realizowana bez emocji.

- alkohol i inne czynniki ryzyka

Ze statystyk policyjnych dotyczących procedury „Niebieskie Karty” wynika, że blisko 70% osób, wobec których interweniują policjanci w związku z przemocą domową, to osoby, które w chwili krzywdzenia swoich bliskich były pod wpływem alkoholu.

III. Przemoc domową w świetle obowiązujących przepisów prawa

Do podstawowych aktów prawnych regulujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej należą:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021r. poz. 1249 z późn.zm.)

- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 poz. 2151).

- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 przyjęty Uchwałą Nr 205 Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2023r. (MP z 2023r. poz. 1232)

Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym do zadań własnych powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej należy w szczególności:

1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy Domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej;

2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową;

3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia;

4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;

2) opracowanie i realizacja programów korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,

3) opracowanie i realizacja programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,

4) wydawanie zaświadczeń o zgłoszeniu się osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach oraz o ich ukończeniu.

IV. Diagnoza zjawiska przemocy domowej w Powiecie Przemyskim w latach 2017-2019 – analiza danych opracowana przez Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Korytnikach

IV.1 Osoby doznające przemocy domowej w Powiecie Przemyskim

Zjawisko przemocy domowej najczęściej kategoryzowane jest ze względu na płeć. Statystyki pokazują, że zdecydowaną większość osób doświadczających przemocy stanowią kobiety podczas, gdy osobami stosującymi przemoc zazwyczaj są mężczyźni.

W statystyce prowadzonej przez Komendę Miejską Policji w Przemyśle najliczniejszą grupę osób doświadczających przemocy domowej w Powiecie Przemyskim w latach 2017- 2019 stanowią kobiety. Pozytywną zmianą jest spadek w roku 2019 liczby kobiet doświadczających przemocy w stosunku do lat poprzednich (w 2017 r. o 3 kobiety, w 2018 r. o 8 kobiet). Podobna sytuacja występuje w odniesieniu do mężczyzn i osób małoletnich (do 18 r.ż.). W 2019r. również zanotowano spadek liczby poszkodowanych w tych grupach w porównaniu z rokiem 2017 i 2018. Szczegółowe dane przedstawia tabela nr 1.

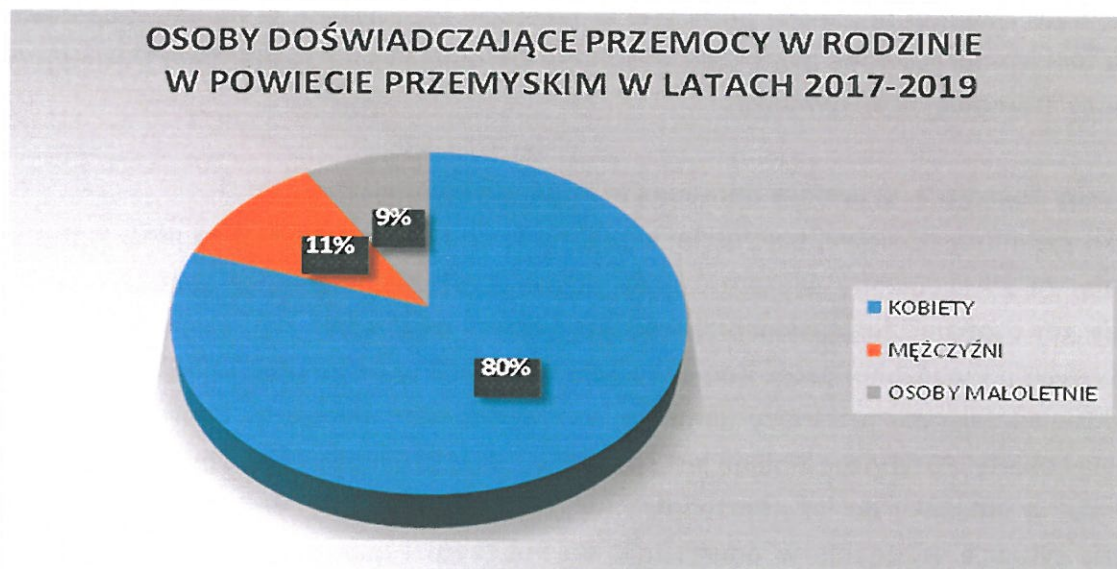
Tabela 1. Osoby doznające przemocy domowej w Powiecie Przemyskim w statystykach Komendy Miejskiej Policji w Przemyśle

LICZBA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ								
2017r.			2018r.			2019r.		
KOBIETY	MĘŻCZYŹNI	NIELETNI	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI	NIELETNI	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI	NIELETNI
67	9	9	72	11	11	64	8	2
85			94			74		

Źródło: Opracowanie Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Korytnikach.

Wykres nr 1 obrazuje procentowe zestawienie wszystkich osób, które według danych policyjnych doznały przemocy domowej w całym Powiecie Przemyskim na przestrzeni lat 2017 - 2019. Jednoznacznie wynika, że w 80 % osobami, które doznały przemocy domowej ze strony najbliższych na terenie całego Powiatu Przemyskiego są kobiety, 11% ogółu osób doświadczających przemocy domowej stanowią mężczyźni, a 9% osoby małoletnie (do 18 r.ż.).

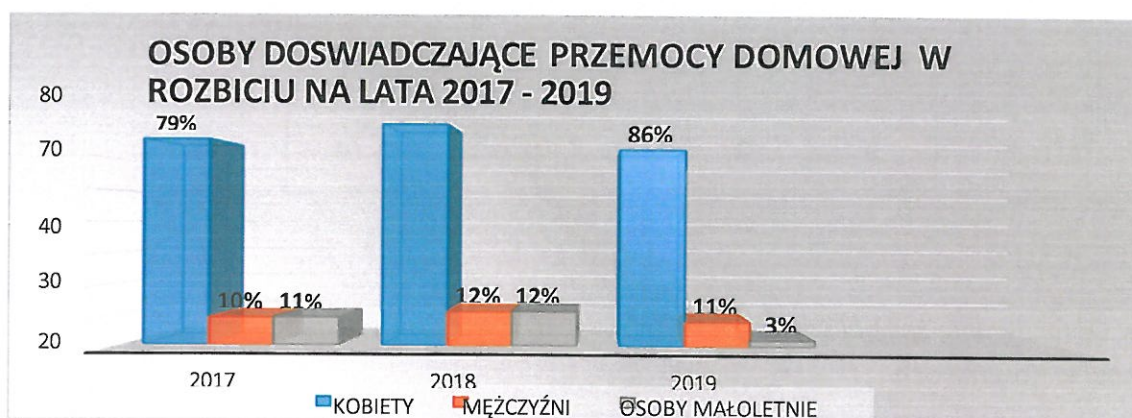
Wykres 1. Osoby doznające przemocy domowej w Powiecie Przemyskim w statystykach Komendy Miejskiej Policji w Przemyślu

Źródło: Opracowanie Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Korytnikach

Dokonując analizy małoletnich dotkniętych przemocą w latach 2017-2019 zauważa się, że w 2019 r. małoletni mieszkańcy Powiatu Przemyskiego stanowili 3% wszystkich osób pokrzywdzonych. Natomiast w latach 2017 i 2018 odsetek osób doświadczających przemocy będących osobami niepełnoletnimi stanowił odpowiednio 11% i 12% ogółu wszystkich osób doznających przemocy domowej (wykres 2).

Wykres 2: Osoby doświadczające przemocy domowej z terenu Powiatu Przemyskiego z uwzględnieniem płci i wieku wg danych KMP Przemyśl

Źródło; Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Miejskiej Policji w Przemyślu

Wg danych liczbowych uzyskanych z poszczególnych gmin Powiatu Przemyskiego wynika, że przemoc domowa na terenie Powiatu Przemyskiego wpisuje się w ogólną tendencję dotyczącą grup dotkniętych przemocą domową. Zauważa się, że coraz większą liczbę osób doznających

przemocy domowej stanowią osoby niepełnosprawne, osoby małoletnie, a także osoby starsze, które ukończyły 66 rok życia.

Tabela 2. Liczba osób doznających przemocy domowej na terenie Powiatu Przemyskiego w rozbiciu na gminy z uwzględnieniem poszczególnych grup w latach 2017 – 2019.

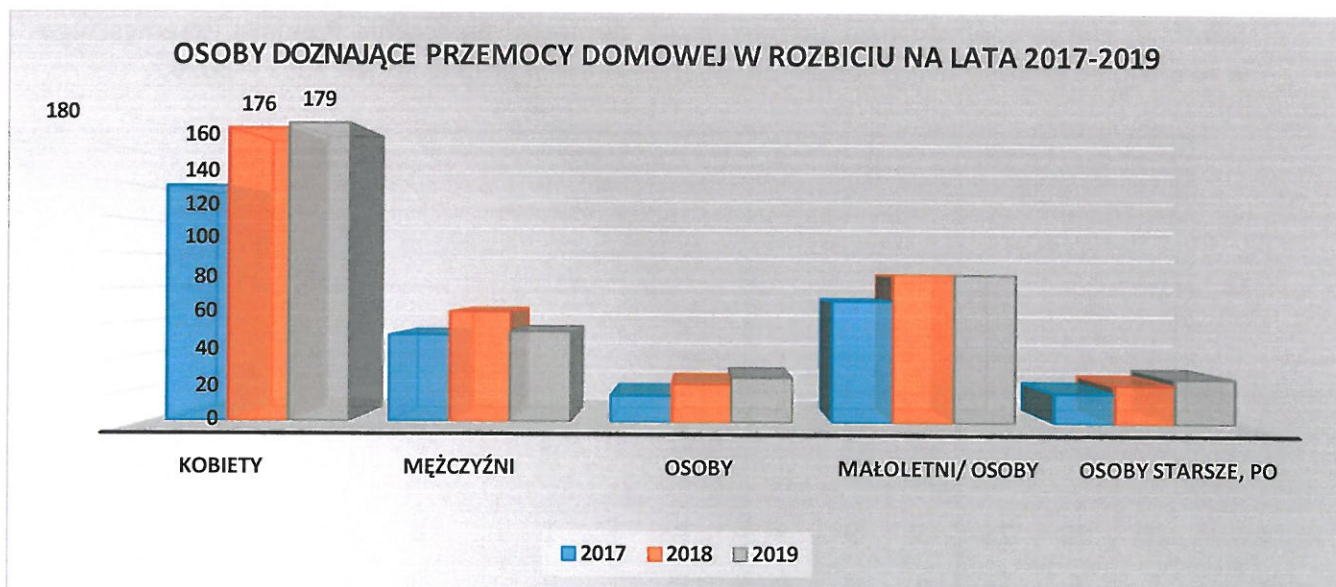
LICZBA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ W POWIECIE PRZEMYSKIM															
GMINA	KOBIECY W LATACH			MĘŻCZYŹNI W LATACH			OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE W LATACH			OSOBY DO 18 r.ż. W LATACH			OSOBY STARSZE 66 lat i powyżej W LATACH		
	2017r.	2018r.	2019r.	2017r.	2018r.	2019r.	2017r.	2018r.	2019r.	2017r.	2018r.	2019r.	2017r.	2018r.	2019r.
Bircza	26	25	25	12	9	9	0	1	2	25	24	22	3	1	3
Dubiecko	5	5	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Fredro- po I	16	17	15	3	0	0	2	3	3	1	0	1	0	2	2
Krasiczyn	11	19	17	5	7	5	2	2	3	7	12	9	3	1	3
Krzywcza	1	12	7	8	1	0	1	4	4	0	0	0	1	4	2
Medyka	16	13	11	3	4	2	1	1	2	2	2	1	5	4	3
Orły	18	30	26	6	17	10	2	7	1	12	19	11	2	6	2
Przemysł	26	31	29	5	1	9	3	1	4	9	6	15	2	1	4
Stubno	10	14	13	10	14	13	4	1	2	1	4	4	2	2	3
Żurawica	12	10	18	0	13	3	1	3	6	16	22	26	1	1	5
RAZEM:	141	176	179	52	66	51	16	23	27	73	89	89	19	23	27

Źródło: Opracowanie SOWdODPD w Korytnikach

Zgodnie z przedstawionymi przez GOPSy danymi liczbowymi w 2019r. łączna liczba doznających przemocy domowej na terenie Powiatu Przemyskiego wyniosła 376. Najliczniejszą grupę osób stanowiły kobiety - 179 osób, co stanowiło 48% ogólnej liczby tych osób.

W dalszej kolejności pozostają osoby małoletnie - 89 osób, 24% ogółu i mężczyźni - 51 osoby, 14% ogółu. Osoby niepełnoletnie – 27 osób, co stanowi 7% ogółu oraz osoby starsze również 7%. Przy czym na przełomie lat 2017 – 2019 zaobserwowano systematyczny wzrost pokrzywdzonych w grupach osób niepełnosprawnych i osób starszych. W grupie osób niepełnosprawnych nastąpił wzrost z 16 pokrzywdzonych w 2017 r. do 27 osób w 2019r. Z kolei w grupie osób starszych w 2017 r. przemocy doświadczyło 19 seniorów, a w 2019 r. liczba ta wyniosła 27 osób.

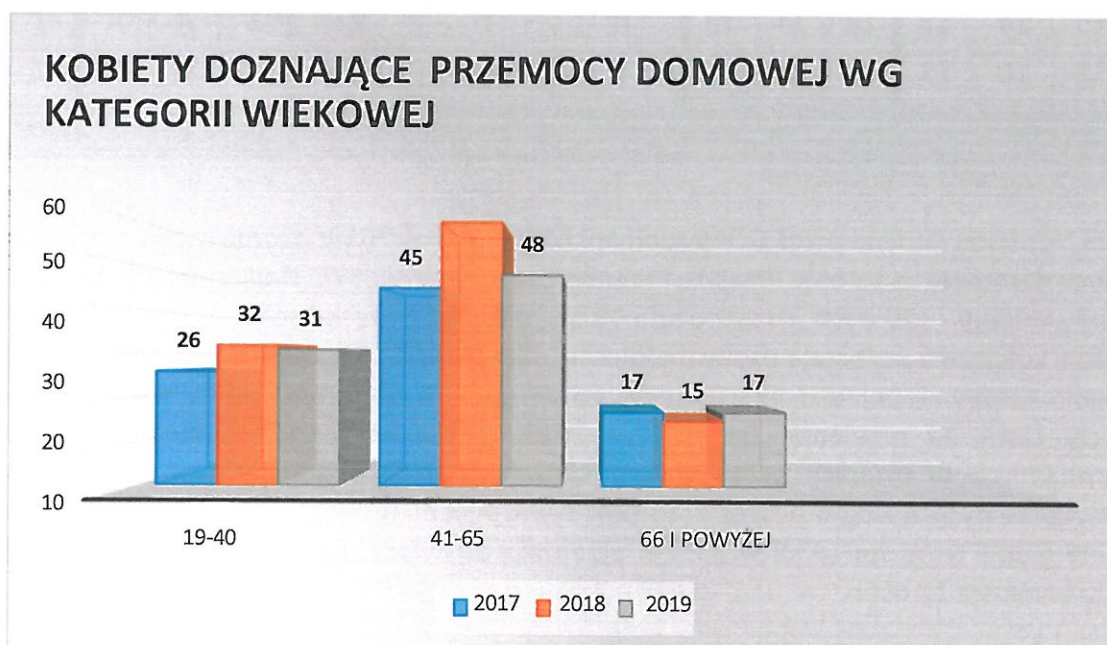
Wykres 3: Osoby doznające przemocy domowej z terenu Powiatu Przemyskiego w latach 2017 – 2019.

Źródło: Opracowanie SOWdODPD w Korytnikach

Wśród kobiet, które w 2019 r. doświadczyły przemocy w rodzinie zdecydowaną większość stanowią kobiety w przedziale wiekowym 41-65 r.ż. (50%), kobiety pomiędzy 19-40 (32%) i kobiety w wieku senioralnym, po 66 r.ż. (18%).

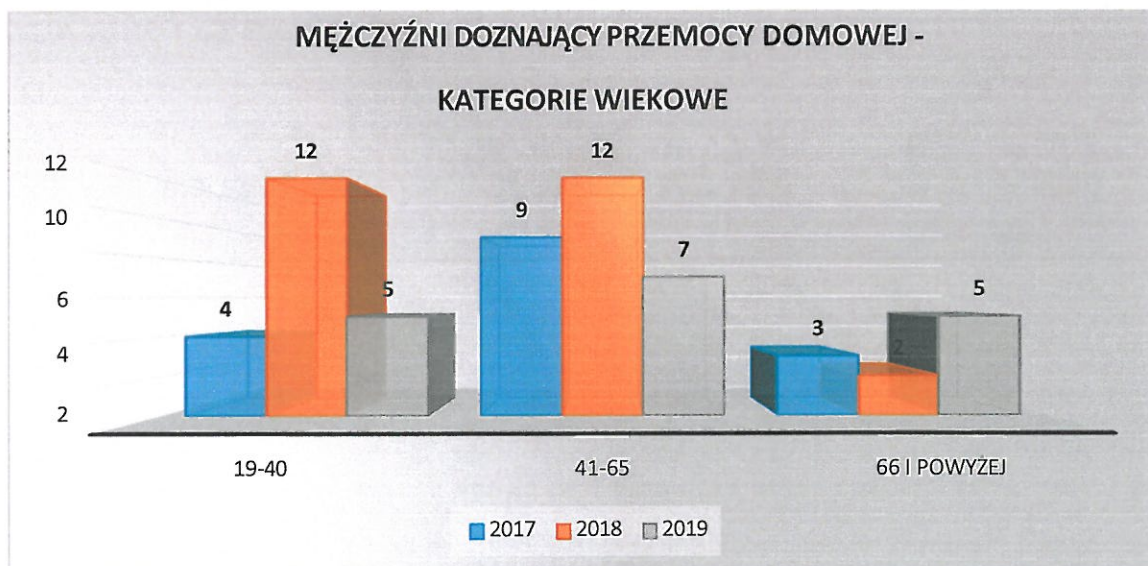
Wykres 4: Kobiety doznające przemocy domowej z terenu Powiatu Przemyskiego z uwzględnieniem wieku.

Źródło: Opracowanie SOWdODPD w Korytnikach na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego. zestawienie z 7 gmin Powiatu z wyłączeniem Dubiecka, Fredropolu i Stubna – brak szczegółowych danych w kategoriach wiekowych

W 2019r. odnotowano 17 mężczyzn z Powiatu Przemyskiego, doznających przemocy domowej. W grupie tej 41% (7 osób) stanowią mężczyźni w wieku 41-56, zaś 35% (6 osób) seniorzy powyżej 66 lat. Pozostałą grupę stanowią mężczyźni pomiędzy 19-40 r.ż. (24%).

Wykres 5: Mężczyźni doznający przemocy domowej z terenu Powiatu Przemyskiego wg kategorii wiekowej.

Źródło: Opracowanie SOWdODPD w Korytnikach

IV.2 Procedura „Niebieskiej Karty” – analiza danych

Niejednokrotnie konsekwencją przemocy domowej jest wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty”.

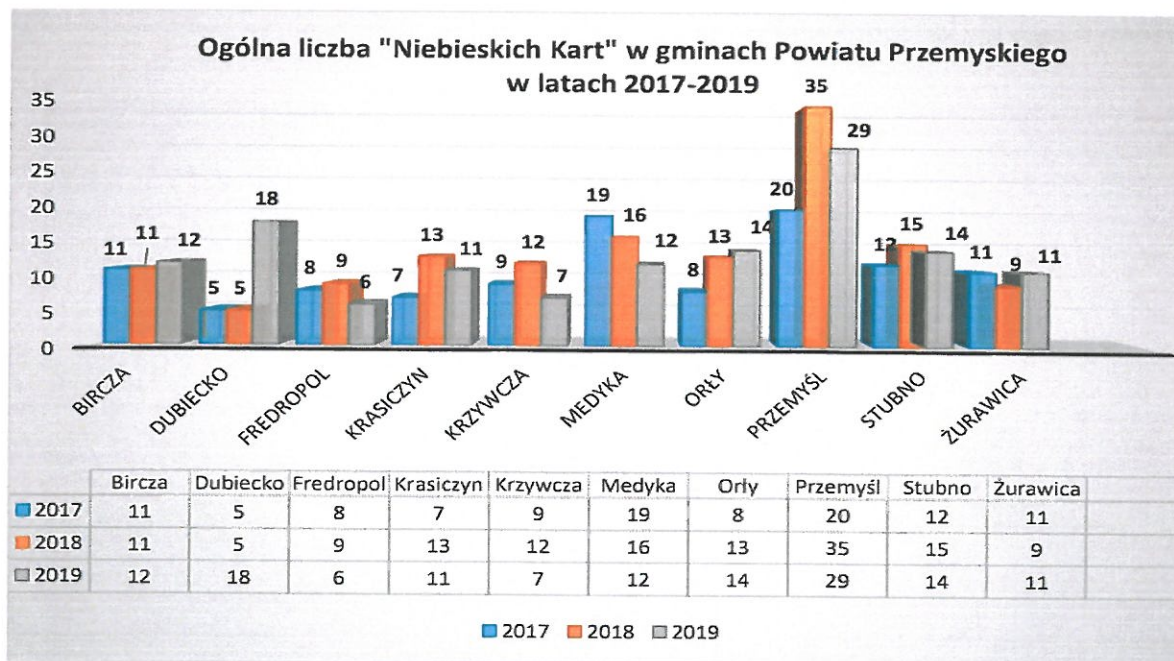
Procedura „Niebieska Karta” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Interdyscyplinarne podejście procedury „Niebieska Karta” ma na celu zintensyfikowanie działań służb na rzecz poprawy sytuacji osoby doznającej przemocy domowej. Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o w/w procedurę” i nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy domowej.

Według danych Komendy Miejskiej Policji w Przemyślu w latach 2017 - 2019 sporządzono łącznie 220 „Niebieskich Kart” na terenie Powiatu Przemyskiego. W roku 2017 zostało założonych 70 „Niebieskich Kart”, w których wskazano 74 osoby stosujące przemoc, w 2018 r. – 79 „Niebieskich Kart” i 79 takich osób, natomiast w roku 2019 liczba „Niebieskich Kart” wynosiła 71, a liczba osób stosujących przemoc domową 74. Zdecydowaną grupę stanowili mężczyźni.

Z zamieszczonego wykresu nr 6 wynika, że najwyższa liczba „Niebieskich Kart” w latach 2017-2019 została założona w Gminie Przemyśl. Z kolei najniższa liczba w latach 2017

i w 2018 w Gminie Dubiecko, a w 2019 r. w Gminie Fredropol. Ogółem w ciągu analizowanych 3 lat na terenie Powiatu Przemyskiego pozostawało 396 „Niebieskich Kart”.

Wykres 6. Liczba „Niebieskich Kart” w gminach Powiatu Przemyskiego w rozbiciu na lata 2017-2019

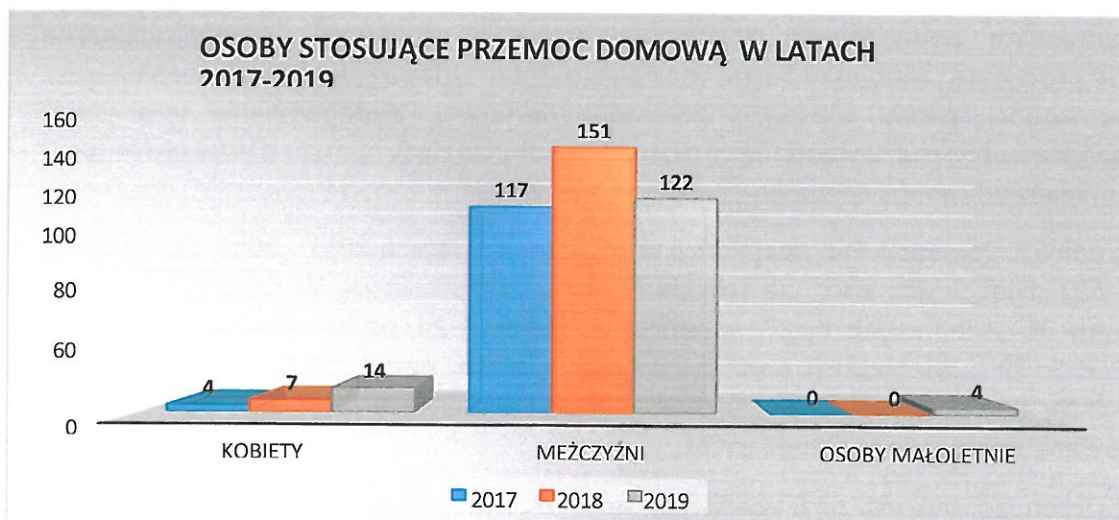

Źródło: Opracowanie SOWdODPD w Korytnikach

IV. 3. Osoby stosujące przemoc domową w Powiecie Przemyskim – analiza danych

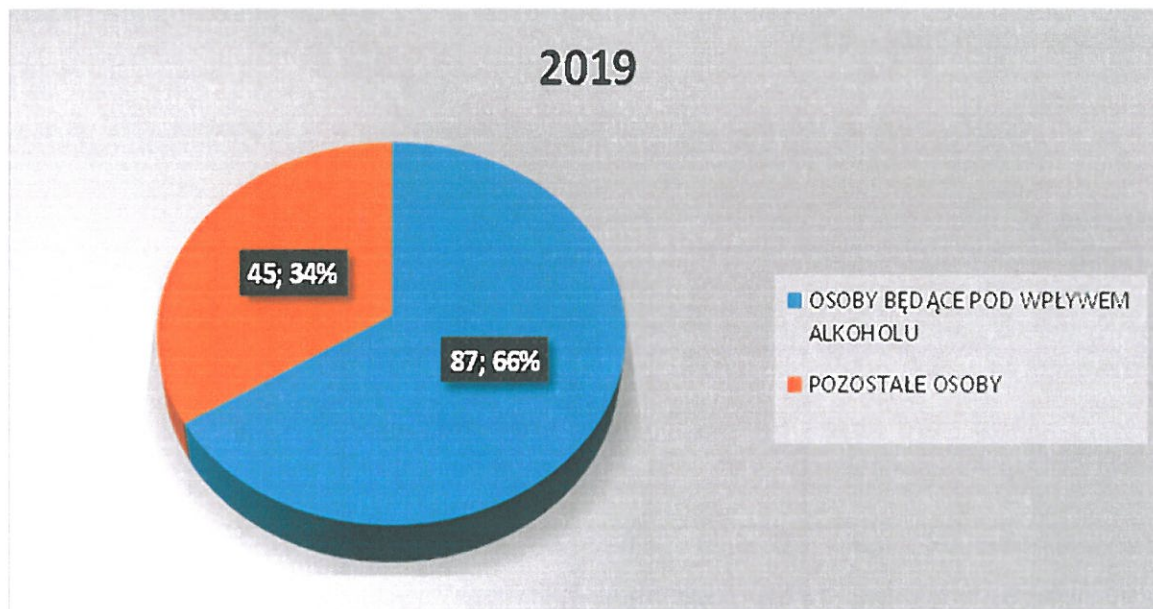
Z danych liczbowych wynika, że mężczyźni najczęściej dopuszczają się przemocy wobec najbliższych członków rodziny. Udział kobiet jako osób stosujących przemoc domową jest dużo mniejszy.

Wykres 7: Osoby stosujące przemoc domową z terenu Powiatu Przemyskiego w latach 2017 – 2019

Źródło: Opracowanie SOWdODPD w Korytnikach

Wykres 8: Osoby stosujące przemoc będące pod wpływem alkoholu w 2019 roku

Źródło: Opracowanie SOWdODPD w Korytnikach

Z analizy danych liczbowych z 2019 r. wynika, że większość osób stosujących przemoc domową działała pod wpływem alkoholu - 87 osób. Osoby te stanowią 66% ogólnej liczby takich przypadków. W Powiecie Przemyskim odnotowano 132 osoby, które stosowały przemoc.

IV. 4 Statystyka rodzajów przemocy domowej w Powiecie Przemyskim

Analizując dane uzyskane z Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej wchodzących w skład Powiatu Przemyskiego wynika, że w latach 2017-2019 dominującym rodzajem przemocy, której doświadczały osoby była przemoc psychiczna. Kolejno po niej występowały: przemoc fizyczna, przemoc ekonomiczna i zaniedbanie. Ujawnianie i zgłaszanie przypadków przemocy domowej wzrosło w latach 2017/2018. W przypadku przemocy psychicznej w 2017 r. dotkniętych było 101 osób, a w 2018 r. już 139 osób. Podobny skok zaobserwowano w przypadku przemocy fizycznej. W 2017 r. - 67 osób przyznało się do doświadczenia tej formy przemocy, a w 2018 r. było już 78 pokrzywdzonych. Równoległe nastąpił przyrost osób będących osobami doświadczającymi przemocy ekonomicznej – wzrost z 35 osób w 2017 r. do 68 osób w 2018 r.

Najrzadziej zgłaszaną formą przemocy wśród mieszkańców Powiatu Przemyskiego była przemoc seksualna. Ponadto najmniej danych uzyskano do analizy odnośnie „zaniedbania”. Jedynie 5 gmin uwzględniło tą formę przemocy w swoich statystykach.

Tabela 3. Liczba osób doznających przemocy domowej w rozbiciu na poszczególne rodzaje przemocy w latach 2017 – 2019

GMINA	PRZEMOC FIZYCZNA			PRZEMOC PSYCHICZNA			PRZEMOC SEKSUALNA			PRZEMOC EKONOMICZNA			ZANIEDBANIE		
	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Bircza	16	14	12	9	11	8	1	0	0	7	6	7	5	4	7
Dubiecko	b/d *	b/d *	b/d *	5	5	18	b/d *	b/d *	b/d *	3	3	7	b/d *	b/d *	b/d *
Fredropol	6	7	4	8	9	6	0	0	0	3	2	2	3	2	0
Krasiczyn	2	6	6	16	26	22	0	0	0	3	4	2	b/d *	b/d *	b/d *
Krzywca	3	5	3	6	6	3	0	0	0	0	2	1	b/d *	b/d *	b/d *
Medyka	18	17	13	19	17	13	0	1	0	0	2	0	1	0	0
Orły	8	17	14	13	32	22	1	0	0	13	32	22	13	32	22
Przemysł	14	12	16	25	33	31	1	0	2	6	17	5	0	0	0
Stubno	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *
Żurawica	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *	b/d *
OGÓŁEM	67	78	68	10 1	13 9	123	3	1	2	35	68	46	22	38	29

Źródło: dane Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej Powiatu Przemyskiego

W 2019 r. osoby pokrzywdzone w Powiecie Przemyskim najczęściej doznawały przemocy psychicznej (46%), przemocy fizycznej - 25%.

IV.5. Zjawisko przemocy domowej na podstawie danych oraz doświadczeń Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Osób Doświadczających Przemocy Domowej w Korytnikach

Na terenie Polski funkcjonuje 35 Specjalistycznych Ośrodków Wsparcia dla Osób Doświadczających Przemocy Domowej. W samym Województwie Podkarpackim takich ośrodków jest cztery, jeden mieści się na terenie Powiatu Przemyskiego – w gminie Krasiczyn w miejscowości Korytniki.

Celem działania Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia w Korytnikach jest zapewnienie osobom doświadczającym przemocy domowej wsparcia, poczucia bezpieczeństwa oraz szeroko rozumianej pomocy, która ma na celu przerwanie traumatycznych doświadczeń oraz odnalezienie się w nowej rzeczywistości, a także odbudowanie w osobach pokrzywdzonych poczucia własnej wartości i systematyczne motywowanie do zmian. Jest to szczególny rodzaj placówki pomocowej, która zapewnia usługi w zakresie zabezpieczenia potrzeb bytowych oraz w zakresie terapeutyczno – wspomagającym; m.in. nieodpłatne, bezpieczne, okresowe schronienie (dla nie więcej niż 20 osób), ochronę przed osobą stosującą przemoc domową, diagnozę problemu przemocy domowej oraz opracowanie indywidualnego planu pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej uwzględniającego: potrzeby, cele, metody i czas pomocy.

IV.6. Klienci stacjonarni Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia w Korytnikach pochodzący z terenu Powiatu Przemyskiego

W okresie od 01.01.2017 r. do 31.12.2019 r. z pomocy całodobowej, połączonej z pobytem w SOW w Korytnikach skorzystało łącznie: 107 osób.

Tabela 4. Frekwencja całoroczna w latach 2017-2019 (pobyt stacjonarny)

L.p.	Rok	Osoby dorosłe	Dzieci	Ogółem
1.	2017	15	18	33
2.	2018	18	22	40
3.	2019	15	19	34
	RAZEM	48 (w tym 14 os. Dorosłych z Powiatu Przemyskiego)	59 (w tym 18 dzieci z Powiatu Przemyskiego)	107 (32 osoby z Powiatu Przemyskiego)

Źródło: Dane Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Osób Doświadczających Przemocy Domowej w Korytnikach

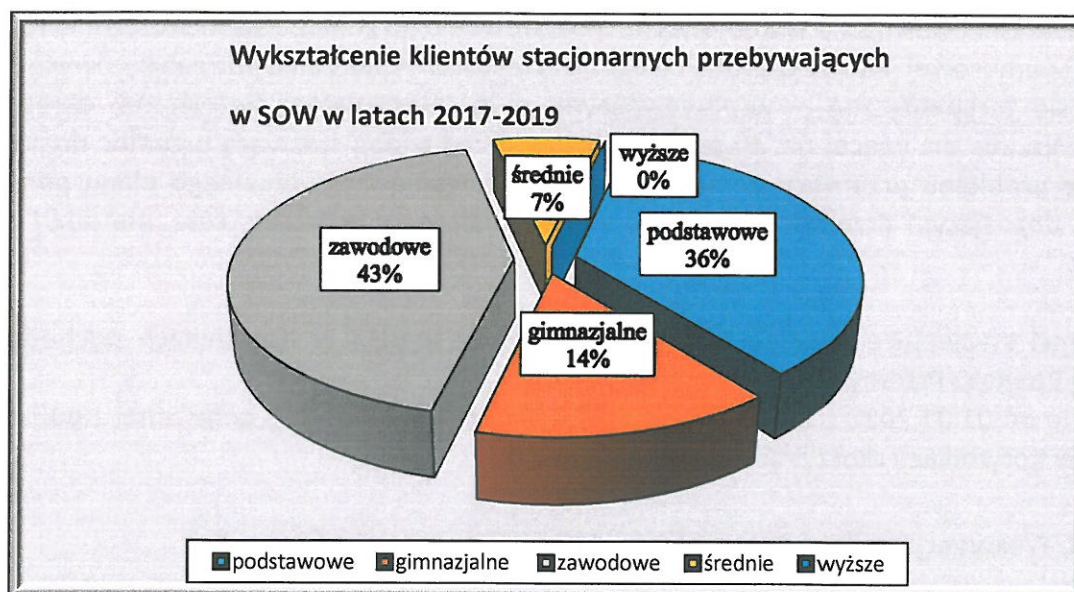
Na przełomie 2017-2019 z pomocy Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia w Korytnikach w formie stacjonarnej skorzystało łącznie 107 osób, w tym 32 osoby z terenu Powiatu Przemyskiego (14 osób dorosłych i 18 dzieci). 100% osób dorosłych stanowiły kobiety.

Analizując powyższe dane klienci stacjonarni pochodzący z Powiatu Przemyskiego to 29% ogółu mieszkańców SOW w Korytnikach.

Blisko 35% klientów stacjonarnych Ośrodka zamieszkujących Powiat Przemyski na przestrzeni analizowanych 3 lat stanowiły osoby pomiędzy 19 a 40 rokiem życia. Z uwagi na fakt, że mieszkankami Ośrodka były matki z dziećmi – procent małoletnich mieszkańców Powiatu Przemyskiego czasowo przebywających w SOW wynosił – 56%.

Wykształcenie klientów stacjonarnych Ośrodka w analizowanym okresie przedstawiało się następująco: zdecydowana większość, bo aż 43 % osób posiadało wykształcenie zawodowe. Znaczny odsetek klientów wykazało się wykształceniem podstawowym – 36%. Na dalszych pozycjach uplasowały się osoby z wykształceniem gimnazjalnym – 14%, oraz średnie – 7%. Żadna z osób pochodząca z terenu Powiatu Przemyskiego, a czasowo zamieszkująca w Ośrodku w okresie 2017-2019 rokiem nie posiadała wykształcenia wyższego.

Wykres 9. Wykształcenie klientów stacjonarnych przebywających w SOW

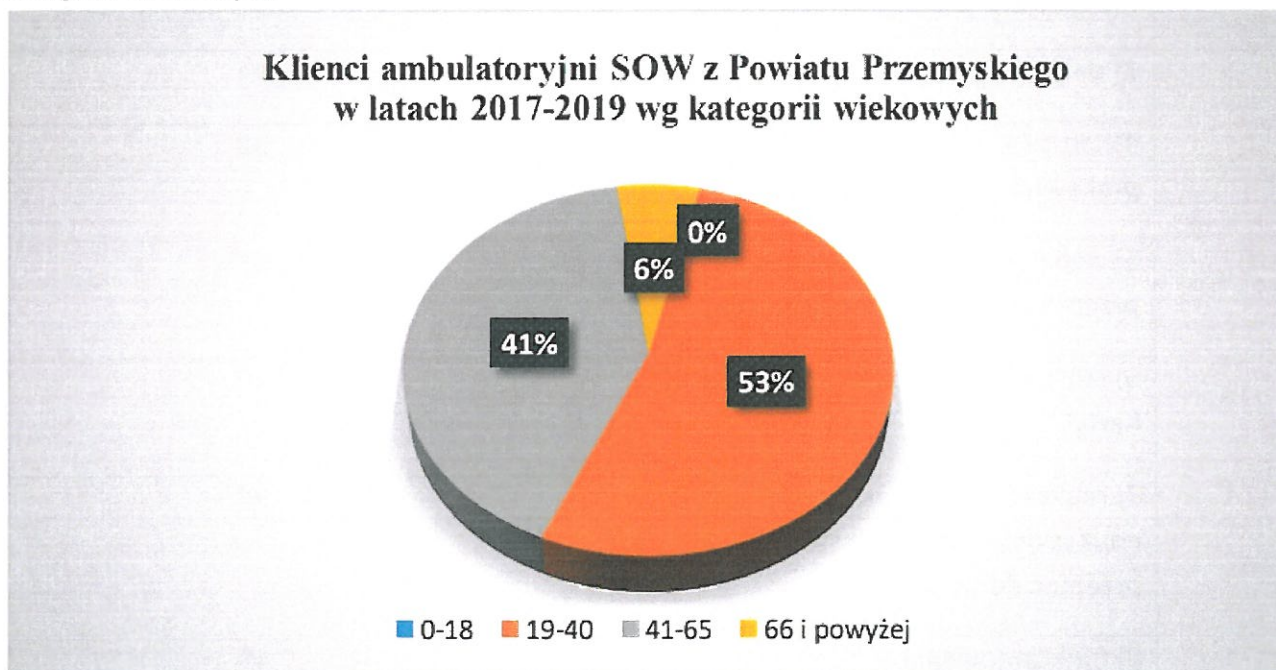
Źródło: Dane Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Korytnikach

Wśród klientów Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia w Korytnikach są również klienci ambulatoryjni. Są to osoby doświadczające przemocy, których sytuacja nie wymaga stałego pobytu w Ośrodku albo osoby, które pomimo trudnej sytuacji domowej nie wykazują gotowości do opuszczenia własnego domu.

W latach 2017-2019 z pomocy Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Korytnikach w formie ambulatoryjnej skorzystało: 15 osób z terenu Powiatu Przemyskiego i w 100% były to kobiety.

Blisko 53% klientów ambulatoryjnych Ośrodka zamieszkujących Powiat Przemyski na przestrzeni lat 2017 - 2019 stanowiły osoby pomiędzy 19 a 40 rokiem życia. Na drugiej pozycji uplasowały się osoby w przedziale wiekowym 41-65. Z kolei osoby w wieku senioralnym, tj. po 66 r.ż. stanowiły 6% osób korzystających z pomocy i wsparcia SOW w Korytnikach w formie poza stacjonarnej.

Wykres 11. Klienci ambulatoryjni SOW z Powiatu Przemyskiego w latach 2017 – 2019 według kategorii wiekowych

Źródło: Dane Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Korytnikach

V. Czynniki sprzyjające i utrudniające udzielenie skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą domową

W IV kwartale 2022r. przeprowadzono badanie ankietowe we wszystkich gminnych ośrodkach pomocy społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Przemyskiego mającą na celu uszeregowanie wg istotności czynników sprzyjających lub utrudniających udzielenie skutecznej pomocy osobom doznającym przemocy domowej na podstawie zdobytego doświadczenia w omawianym zakresie w latach 2019-2021. W obu przypadkach zastosowano skalę punktową dla każdej odpowiedzi od 1 – 5 przy założeniu, że 1 oznacza najmniej znaczący czynnik, 5 – najwięcej znaczący czynnik.

Pozyskane dane ujęto w poniższych tabelach:

Tabela nr 5: Czynniki sprzyjające skutecznej pomocy osobom doznającym przemocy domowej

Rodzaj czynnika	Ilość punktów
1) specjalistyczne poradnictwo w tym:	
prawne	44
psychologiczne	46

2) znajomość osób zajmujących się problematyką przemocy domowej	40
3) dobra współpraca między instytucjami	44
4) częste wizyty w środowiskach pracowników socjalnych	38
5) wsparcie dla osób doznających przemocy ze strony rodziny i znajomych	38
6) stosowanie procedury „Niebieskiej Karty”	40
7) realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową	34
8) funkcjonowanie Specjalistycznych Ośrodków Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej	45
9) możliwość udziału osób zajmujących się przemocą domową w szkoleniach, podnoszących wiedzę w tym zakresie	39
10) wzrost świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej	43
11) doświadczenie służb w pracy z osobami doznającymi przemocy domowej i osobami stosującymi przemoc domową oraz członkami ich rodzin	47
12) Inne/jakie?	-

Źródło: dane PCPR na podstawie danych z 10 Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej Powiatu Przemyskiego

Tabela nr 6: Czynniki utrudniające skuteczną pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie.

Rodzaj czynnika	Ilość punktów
1) niski poziom świadomości, mity i stereotypy funkcjonujące w społeczeństwie, przyzwolenie na przemoc	44
2) niechęć osoby doznającej przemocy domowej do ujawnienia problemu przemocy	41
3) utrudniony dostęp do placówek poradnictwa specjalistycznego	36
4) społeczna akceptacja wobec aktów przemocy domowej	40
5) obawy osób doznających przemocy do podjęcia zmiany swojej sytuacji	49
6) niechęć do podjęcia terapii przez osoby stosujące przemoc domową	53
7) brak współpracy pomiędzy instytucjami	39
8) uzależnienia osoby stosującej przemoc domową /osoby jej doznającej	49
9) zależność finansowa od osoby stosującej przemoc domową	46
10) lęk przed osobą stosującą przemoc domową	53
11) brak wiary osób doznających przemocy domowej w skuteczność pomocy	45
12) zastraszanie osoby doznającej przemocy przez osobę stosującą przemoc	49
13) Inne/jakie?	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z 10 Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej Powiatu Przemyskiego

Jak wynika z przedstawionych tabel najbardziej sprzyjającym czynnikiem skutecznej pomocy osobom doznającym przemocy domowej jest doświadczenie służb w pracy z takimi osobami oraz z osobami stosującymi przemoc domową oraz członkami ich rodzin, natomiast najbardziej utrudniające czynniki skutecznej pomocy osobom doznającym przemocy domowej to lęk osoby doznającej przemocy domowej od osoby stosującej przemoc i ich niechęć do podjęcia terapii.

Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w latach 2019 – 2021 opracowały 204 plany pomocy osobom/rodzinom w przypadkach wystąpienia przemocy domowej, wszczęły 369 procedur „Niebieskiej Karty”, złożone 41 zawiadomień do Policji, Prokuratury o powzięciu podejrzenia wystąpienia przemocy domowej. Zespoły Interdyscyplinarne rozpatrzyły 216 spraw.

Tabela nr 7: Dane liczbowe uzyskane z Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej Powiatu Przemyskiego

Jednostki z terenu Powiatu Przemyskiego	Liczba opracowanych planów pomocy osobom/rodzinom w przypadkach wystąpienia przemocy domowej			Liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”			Liczba zawiadomień Policji, Prokuratury o powzięciu podejrzenia o wystąpienia przemocy domowej			Liczba rozpatrywanych spraw przez Zespół Interdyscyplinarny w rozbiciu na lata		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
GOPS Krasieczyn	1	0	0	8	14	14	0	0	0	0	0	0
GOPS Bircza	0	0	0	12	11	16	0	0	0	0	0	0
GOPS Dubiecko	1	0	0	18	14	15	0	1	0	15	12	11
GOPS Żurawica	0	1	0	18	28	22	13	8	8	0	0	0
GOPS Fredropol	6	9	6	6	9	6	2	0	0	13	13	15
GOPS Krzywca	6	9	6	6	9	6	1	1	0	6	9	6
GOPS Medyka	18	15	7	18	15	7	0	0	1	0	0	0
GOPS Orły	-											
GOPS Przemysł	23	25	18	27	25	19	2	3	1	37	23	23

GOPS	20	19	14	14	6	6	0	0	0	10	16	13
Stubno												
RAZEM:	75	78	51	127	131	111	18	13	10	81	73	68

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z 10 Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej Powiatu Przemyskiego

VI. Dane statystyczne dotyczące przemocy domowej w latach 2019-2021

Z danych uzyskanych z Komendy Miejskiej Policji w Przemyślu wynika, że:

w 2019 roku na terenie miasta Przemyśla i Powiatu Przemyskiego łącznie założonych zostało 134 Niebieskie Karty (w tym w mieście 94 w powiecie 40) w których wskazano:

- 135 osób stosujących przemoc domową w tym 121 mężczyzn i 13 kobiet, 1 nieletni chłopiec
- 172 osoby doznające przemocy domowej w tym 109 kobiet w wieku do 65 lat, 9 kobiet w wieku powyżej 66 lat, 16 mężczyzn w wieku do 65 lat, 4 mężczyzn w wieku powyżej 66 lat oraz 34 nieletnich).

W założonych Niebieskich Kartach wskazano następujące rodzaje przemocy tj.:

- przemoc fizyczna – 103 przypadki,
- przemoc psychiczna – 132 przypadki,
- przemoc seksualna – 8 przypadków,
- inny rodzaj przemocy – 66 przypadków.

Komenda Miejska Policji w Przemyślu w 2019r. prowadziła 74 postępowania przygotowawcze z art. 207kk.

W 2020 roku założonych zostało 106 Niebieskich Kart (w tym w mieście 65, w powiecie 41), w których wskazano:

- 106 osób stosujących przemoc domową w tym: 95 mężczyzn i 11 kobiet,
- 130 osoby doznające przemocy domowej w tym 76 kobiet w wieku do 65 lat, 11 kobiet w wieku powyżej 66 lat, 8 mężczyzn w wieku do 65 lat, 6 mężczyzn w wieku powyżej 66 lat oraz 29 nieletnich.

W założonych Niebieskich Kartach wskazano następujące rodzaje przemocy:

- przemoc fizyczna – 78 przypadków
- przemoc psychiczna – 102 przypadki
- przemoc seksualna – 4 przypadki
- przemoc ekonomiczna - 2 przypadki
- inny rodzaj przemocy – 50 przypadków.

Komenda Miejska Policji w Przemyślu w 2020r. prowadziła 56 postępowań przygotowawczych z art. 207kk.

W 2021 roku na terenie miasta Przemyśl i Powiatu Przemyskiego łącznie założonych zostało 118 Niebieskich Kart (w mieście 79, w powiecie 39), w których wskazano:

- 119 osób stosujących przemoc domową w tym 108 mężczyzn i 11 kobiet,
- 129 osób doznających przemocy domowej w tym 89 kobiet w wieku do 65 lat, 14 kobiet w wieku powyżej 66 lat, 10 mężczyzn w wieku do 65 lat, 1 mężczyzna w wieku powyżej 66 lat oraz 15 nieletnich.

W założonych Niebieskich Kartach wskazano następujące rodzaje przemocy:

- przemoc fizyczna 92 przypadki,
- przemoc psychiczna – 125 przypadków,
- przemoc seksualna – 5 przypadków,
- inny rodzaj przemocy – 28 przypadków.

Komenda Miejska Policji w Przemyślu w 2021r. prowadziła 66 postępowań przygotowawcze z art. 207kk.

W ramach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu funkcjonuje Powiatowy Zespół ds. Interwencji Kryzysowej, który udziela bezpłatnych porad psychologicznych, prawnych i socjalnych. W roku 2019 udzielono łącznie 27 porad w tym : 19 porad prawnych oraz 8 porad psychologicznych. W roku 2020 udzielono 11 porad w tym : 5 porad prawnych i 6 porad psychologicznych. W roku 2021 udzielono 23 porady w tym : 6 porad prawnych, 17 porad psychologicznych.

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Korytnikach w ramach prowadzonej działalności udzielił całodobowej pomocy:

- W 2019 r. 34 osobom w tym 19 dzieci.
- W 2020 roku pomocą całodobową objęto 12 osób w tym 6 dzieci,
- W 2021 roku pomocą całodobową objęto 25 osób w tym 10 dzieci.

Ponadto Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Korytnikach od 2008r. realizuje program korekcyjno - edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową pn. "Zaczynij wszystko od nowa...".

Edycje programu w 2019 r.	Liczba osób uczestniczących	Liczba osób, które ukończyły program
Grupa I	11	6
Grupa II	9	5
Grupa III	10	4

Edycje programu w 2020 r.	Liczba osób uczestniczących	Liczba osób, które ukończyły program
W związku z pandemią covid – 19 program nie odbył się	0	0

Edycje programu w 2021 r.	Liczba osób uczestniczących	Liczba osób, które ukończyły program
Grupa I	15	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z SOWdODPD w Korytnikach

VII. Cele Programu

Celem głównym programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w Powiecie Przemyskim.

Cele szczegółowe programu to:

- 1) zwiększenie wiedzy z zakresu przemocy oraz podniesienie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej na temat przemocy domowej,
- 2) zapewnienie ochrony i udzielenie wsparcia osobom doznającym przemocy domowej,
- 3) zmiana postaw u osób stosujących przemoc domową.

Cel szczegółowy 1

Zwiększenie wiedzy z zakresu przemocy oraz podniesienie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej na temat przemocy domowej

Działanie	Realizator	Partnerzy	Wskaźniki
1.Propagowanie wiedzy na temat przemocy domowej. 2.Upowszechnianie informacji o formach wsparcia oraz instytucjach udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej poprzez: - strony internetowe - ulotki informacyjne	SOWdODPD PCPR	gminne ośrodki pomocy społecznej, poradnia psychologiczno - pedagogiczna	1.Liczba i rodzaj przeprowadzonych działań propagujących. 2. Liczba i rodzaj rozpowszechnianych materiałów informacyjnych.

Cel szczegółowy 2

Zapewnienie ochrony i udzielenie wsparcia osobom doznającym przemocy domowej

Działanie	Realizator	Partnerzy	Wskaźniki
1.Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa dla osób doznających przemocy i ich rodzin. 2. Udzielenie schronienia osobom doznającym przemocy domowej. 3. Zapewnienie schronienia w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej dzieciom krzywdzonym w wyniku przemocy domowej. 2. Współpraca w ramach posiadanych kompetencji z podmiotami w zakresie	SOWdODPD PCPR	KM Policji gminne ośrodki pomocy społecznej	1.Liczba udzielonych porad 2.Liczba przyjętych osób do Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Korytnikach. 3. Liczba dzieci interwencyjnie umieszczonych w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej w związku z wystąpieniem przemocy domowej.

przeciwdziałania przemocy domowej.			
------------------------------------	--	--	--

Cel szczegółowy 3

Zmiana postaw u osób stosujących przemoc

Działanie	Realizator	Partnerzy	Wskaźniki
Realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową. 2.Realizowanie programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową zmierzających do zmiany wzorców zachowań. 3. Współdziałanie oraz wymiana informacji pomiędzy policją, zespołami interdyscyplinarnymi ds. przeciwdziałania przemocy domowej i innymi służbami działającymi na terenie Powiatu Przemyskiego.	SOWdODPD	KM Policji gminne ośrodki pomocy społecznej i inne jednostki	1.Liczba edycji programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową. 2. Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową i osób, które ukończyły program. 3.Informacje/raporty z realizacji programów.

VIII. Obszary działań

Podejmowane działania oraz przewidywane efekty prowadzone będą w następujących obszarach :

- profilaktyka – promowanie wartości rodzinnych, rozwijanie umiejętności interpersonalnych,
- edukacja – przekazywanie wiedzy na temat przemocy w tym domowej, jej skutków, informowanie o możliwych formach pomocy,
- interwencja – ograniczenie przemocy, ochrona osób doznających przemocy domowej, izolacja i oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową;
- wspieranie – przeciwdziałanie poczuciu osamotnienia i bezradności u osób doznających przemocy domowej , uświadamianie praw i możliwości rozwiązania problemu poprzez pomoc psychologiczną, prawną i socjalną.

IX. Przewidywane efekty realizacji Programu

1. Wpływ na postawy społeczne wobec problemu przemocy domowej.
2. Uściślenie współpracy podmiotów realizujących zadania przeciwdziałania przemocy domowej.
3. Objęcie pomocą i wsparciem osób doznających przemocy domowej.
4. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.
5. Ograniczenie skutków przemocy domowej.

X. Realizatorzy i partnerzy

Działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób jej doznających prowadzone są w jednostkach na terenie Powiatu Przemyskiego, które w ramach swoich działań statutowych zajmują się ochroną i wsparciem rodziny. W celu zwiększenia efektywności prowadzonych działań nieodzowne jest zacieśnienie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na tej płaszczyźnie oraz przestrzeganie:

- zasady interdyscyplinarności, zgodnie z którą wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów różnych zawodów, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji;
- zasady kompleksowości działań z uwagi na fakt, iż przemoc domowa jest zjawiskiem złożonym i wieloaspektowym.

Realizatorami Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Przemyskim są:

1. Starostwo Powiatowe w Przemyślu,
2. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Korytnikach,
3. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu.

Zadania realizowane będą przy współudziale:

1. gminnych ośrodków pomocy społecznej działających na terenie Powiatu Przemyskiego,
2. gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych z terenu Powiatu Przemyskiego,
3. zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy domowej,
4. Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej dla Powiatu Przemyskiego,
5. Komendy Miejskiej Policji w Przemyślu oraz posterunków Policji w poszczególnych gminach,
6. Sądu,
7. Prokuratury,
8. placówek oświatowych w Powiecie Przemyskim,
9. organizacji pozarządowych działających na rzecz przestrzegania praw oraz wspierania dziecka i rodziny,
10. zakładów opieki zdrowotnej w ramach prowadzonej działalności.

XI. Monitorowanie Programu

Monitorowanie Programu będzie prowadzone w postaci gromadzenia danych dotyczących realizowanych działań zebranych w formie rocznych sprawozdań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu oraz sprawozdania Specjalistycznego Ośrodka dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Korytnikach.